

dyrkede paa andre Steder her i Landet. Jeg troer, at man kan glæde sig ved, at denne Foranstaltning i det Hele taget er lykkedes paa Bornholm; men man kan ikke undre sig over, om det, efter at den er foretagen, maatte vise sig nødvendigt i enkelte Henseender at lade den underkaste en Revision. Det er jo Noget, som næsten altid finder Sted, hvor en saadan stor og almindelig Foranstaltning iværksættes; at det senere viser sig at være nødvendigt at see efter paany og at revidere den, og dette har navnlig været Tilfældet med Hensyn til alle store Matriculeringer. Men der er, som sagt, ikke Tale om for Diebliffet at gaae ind herpaa. Hvad der for Diebliffet foreligger til Afgjørelse, er alene det, om Thinget vil anbefale at henvise denne Sag til Finansministerens Prøvelse, uden at iøvrigt hans Frihed ligeoverfor Sagen derved i nogen Henseende bliver berørt. Vi ville kun ønske, at Sagen maa modtage en Prøvelse, hvad selve dens Realitet angaaer, thi det formene vi ikke hidtil tilstræffelig er fæet.

Bonne: Som ærede Medlemmer af Betænkningen ville have seet, har jeg ikke været istand til at tiltræde Fleertallets Indstilling, men har derimod tilladt mig at stille Forslag om, at denne Sag afvises. Den Sag, der her omhandles, er jo af en ganske særegen Bessaffenhed; den er derhos ikke ny, men har været bragt frem mange Gange tidligere. Af de Actstykker i samme, som jeg har havt Leilighed til at gjenningaae i Udvalget, har jeg faaet det Indtryk, at en af Hovedgrundene til, at Bornholmerne have fundet sig misforstående med den Afgjørelse af Sagen, der har fundet Sted, er den, at de i tidligere Tider have staaet i den Formening, at de kunde benytte de paagjældende Statsieendomme paa Bornholm efter eget Forjodtbeholdende, uden at svare nogensomhelst Afgift af dem. De have tidligere uden videre benyttet de omhandlede Sorder til Torveffæring, til Græsning osv.; de have indhegnet dem og lagt dem ind under deres Arvefæstetendomme, og, kort sagt, betragtet dem som deres retmæssige Eiendomme, og det endogsaa i den Grad undertiden, at de, som det har været omtalt, have pantsat

dem til Andenmand. Regjeringen besluttede i 1850 at ordne disse Forhold, som det er blevet omtalt af den ærede Ordfører, og den nedsatte i den Anledning en Commission, som paa selve Stedet skulde søge at faae Sagen ordnet. Denne Commission fik i Forening med de Liebhave, der indsendt sig, tilveiebragt en fuldstændig Afgjørelse af samtlige disse Forhold, og denne Afgjørelse fandt, som det ogsaa meget bestemt blev udtalt af den ærede Ordfører, Sted ved aldeles frivillig Dverenskøft. Saavidt jeg af Actstykkerne har været istand til at see, ere Dverdragelserne fæete ved aldeles frivillige Dverenskøfter for Arvefæsternes Bedkommende. Jeg skal ikke tilbageholde den Bemærkning, at det ganske vist er ikke usandsynligt, at Afgiften for enkelte af Loddernes Bedkommende kan være sat temmelig høit; men ialfald kan man ikke komme med den Bebreidelse, at den ikke er sat lige høit for alle Lodder af lige Størrelse; thi det vilde jo have været aldeles umuligt. Blandt de Fordele og Vilkaar, der bleve givne Fæsterne, var ogsaa, at den fulde Afgift først skulde træde i Kraft efter en længere Narvækses Forløb, navnlig efter Forløbet af saa lang en Tid, at det kunde forudsættes, at disse raae og ucultiverede Sorder kunde være blevne kultiverede og frugtbarjorte. Man har ganske vist, som omtalt, allerede tidligere reist Klager over den Ordning, som saaledes fandt Sted ved frivillig Dverenskøft; men det er jo Noget, som vi vide let finder Sted; saadanne Klager reises altid meget let. Som jeg før bemærkede, har derhos en af de væsentlig medvirkende Grunde hertil vistnok været den, at Fæsterne tidligere have benyttet de paagjældende Eiendomme uden at svare en eneste Skilling's Afgift af dem. — Der blev ved Forslagets Indbringelse anført to Grunde, som væsentlig skulde have bevirket, at Klagerne vare fremkomne. Den ene var den — men den blev ikke omtalt af den ærede Ordfører idag —, at Arvefæsterne, ved at man havde bibragt dem falske Forestillinger, havde følt sig tvungne til at gaae ind paa de frivillige Dverenskøfter. Jeg er imidlertid fuldstændig overbevist om, at dette ikke har været Tilfældet, og jeg troer ogsaa, at de Herrer af Ud-